

СУ "ЦАНКО ЦЕРКОВСКИ" – ГР. ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ

*ул. "Училищна" № 25, тел. (06141) 63-89 и 0879829826, 0879829827, 0879829828
e-mail sou_pt@mail.bg

Утвърдил
Директор: /**Стефка Трайчева**/

МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ МЕЖДУ ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В СУ „ЦАНКО ЦЕРКОВСКИ” ГР.ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ

2017/2018 учебна година

I. Дефиниция

Тормозът е форма на насилие, която се определя като *сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група*. Насилието между деца в училище обхваща широк спектър от прояви. То е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват.

Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

- Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
- Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот;
- Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

- **Физически тормоз** - блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;
- **Вербален тормоз** - подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;
- **Психичен тормоз** - подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;
- **Социален тормоз** - избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране.

Тормозът може да бъде реален или виртуален. Бурното развитие на електронните комуникации през последните години доведе до нарастване на проявите на насилие, които се извършват чрез интернет или мобилен телефон. Тук спада разпространяването на:

- обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронна поща, Skype или Facebook;
- разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават;
- снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видео в интернет или други канали без негово съгласие, на слухове, клюки и заплахи в социалните мрежи, крадене на самоличност и др

II. Задължение на всеки учител

Да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

III. Мерки за намаляване на риска от училищен тормоз между учениците

1. На всички нива защита и отстояване на човешките права и проява на междуетническа толерантност.
2. Запознаване на учители, родители и ученици със Заповед №РД 09-611/18.05.2012г. на Министъра на образованието, младежта и науката и с настоящия „Механизъм за противодействие на училищния тормоз между учениците в СУ „Цанко Церковски“, чрез сайта на училището.
3. Провеждане на колективни и индивидуални срещи с цел информиране от класните ръководители „Какво е насилие и тормоз и как да го разпознаваме” .
 - сред родители на родителски срещи и в приемното време на класния ръководител
 - сред ученици в час на класа и в приемното време на класния ръководител
4. Извършване оценка на тормоза в началото и в края на учебната година. Анкетата се провежда от педагогическия съветник и класните ръководители до 15.X.2017г. и до 15.VI. 2018г. Резултатите се обработват от Координационен съвет до 31.X.2017г. и 30.VI. 2018г. и се обсъждат на Педагогически съвет.
5. Включване в обучения за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти в областта на справяне с агресивното поведение на учениците и училищния тормоз.

IV. Начини за противодействие на училищния тормоз между учениците

1. Създаване на координационен съвет, който да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза.
2. Дейности на ниво класна стая/паралелка:

- Организиране на дискусии, решаване на казуси, споделяне на опит в часа на класа, заложи в Плана на класния ръководител

- Групова работа с педагогическия съветник

- Извеждане на теми от учебното съдържание, свързани с правата на децата, ценностите, социалните роли

- Изработване на правила за поведение и договаряне на процедура , в случай на нарушаване на правилата на ниво клас с класния ръководител

3. Дейности на ниво училище:

- 3.1 Изграждане на координационен съвет с функции и делегирани отговорности за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне със случаите на училищен тормоз
- 3.2 Формулиране на общоучилищни ценности и правила на поведение
- 3.3 Договаряне на единен механизъм, включително разписани ясни отговорности, за реагиране при всяка проява на тормоз и насилие
- 3.4 Прилагане на програми за развитие на личните и социалните умения на учениците от класните ръководители и педагогическия съветник
- 3.5 Подобряване на системата за дежурство, с оглед обхващане на местата, в които на етапа на оценка е установено, че се извършва тормоз
- 3.6 Подобряване на системата за съобщаване на случаи на тормоз
- 3.7 Използване на подхода за работа с връстници
- 3.8 Повишаване квалификацията на учителите за работа с програмите, реализиране на специализирани тренинги за справяне с критични ситуации
- 3.9 Разработване на стъпки за привличане на родителите
- 3.10 Разработване на процедури и механизми за осигуряване на непрекъснато съгласуване на интересите и потребностите на отделните групи, съставляващи училищната общност
- 3.11 Осигуряване на реални партньорства с външни на училището служби, организации и специалисти
- 3.12 Насочване към основни здравни и социални услуги за децата и семействата

4. Дейности на ниво общност:

- 4.1 Привличане на родители – специалисти от областта на помагащите професии / психолози, социални работници, лекари, свещеници/ за реализиране на общи инициативи
- 4.2 Родители – посредници между училището и други организации и институции, имащи касателство по проблема с тормоза в училище
- 4.3 Родители, които могат да осигуряват ресурси за изпълнение на училищните дейности
- 4.4 Въвеждане на защитна мрежа – Правила за задълженията на всички служители по темата, включване на родителите, дежурства

V. Процедури и алгоритъм при установен тормоз между учениците.

Ниво на тормоз	Отговор на училището	Отговорни лица
Ниско нарушаване на правилата	Прекратяване – изтъкване на нарушеното правило –	Учител, дежурен учител, класен

	налагане на съответната последница	ръководител
Повтаряне на едни и същи нарушения на правилата	Протокол за тормоз – възстановяване на щетата, преценява се дали е необходимо да се разговаря с родителите	Класен ръководител
Сериозно – злоупотреба със сила, както и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето, телесния интегритет, както на детето-жертва, така и на детето- извършител.	Насочване към МКБППМН и полицията, ОЗД по силата на координационния механизъм; Протокол за тормоз – среща с родителите – възстановяване на щетата – включване на учениците в допълнителни програми	Координационен съвет

VI. Действия при разрешаване на установен училищен тормоз между учениците.

Важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. *За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват.* По-голяма част от ситуациите на тормоз следва да бъдат овладени от учителите, а някои от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.

1. Прекратяване на ситуация на тормоз:

1.1 Задължение на всеки учител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

1.2 В случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно.

1.3 Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по-късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и детето, което е потърпевшо, особено в присъствието на насилника и други деца, защото това може да урони неговото достойнство;

1.4 Честа спонтанната реакция на възрастните е заставането на страната на „жертвата“ и наказване на „насилника“. Ключово при интервенцията на възрастните е приемането на разбирането, че детето, обект на тормоз, не се нуждае от състрадание, а детето, извършител на тормоз, не се нуждае от наказание, особено което го унижава, а от състрадание, за да може то да развие това чувство към другите. Защото липсата на състрадателност е една от основните причини, поради която се упражнява тормоз.

2. Реакции спрямо детето, което е упражнило тормоз:

2.1 Уведомяване на класния ръководител, директора и родителите;

2.2 Възстановяване на нанесените щети

2.3 Разговор с класния ръководител или педагогическия съветник относно неприемливото поведение на ученика, поемането на отговорност и личният му избор

2.4 Проследяване на взаимоотношенията му с другите, както и предлагане на психологическа подкрепа от педагогическия съветник

3. Реакции спрямо дете, което е обект на тормоз

- 3.1 Работата с деца, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.
- 3.2 Класният ръководител превежда разговор с детето, по възможност още същия ден, за да разбере какво точно се е случило. Ако е необходимо отделни факти могат допълнително и дискретно да бъдат проучени;
- 3.3 Погрешно е открито и публично пред другите деца да се оказва подкрепа на потърпевшото дете, защото това допълнително ще урони достойнството на детето пред неговите връстниците;
- 3.4 При този първи разговор е важно да се предложи на детето подкрепа, като се остави то само да определи какво точно ще му помогне да се почувства сигурно;
- 3.5 Подчертава се поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се;
- 3.6 Никога не трябва да се предлага среща между дете, жертва на насилие и неговия мъчител с цел да се помирят и да се разберат. Такива срещи могат да доведат до неблагоприятни последици;
- 3.7 Класният ръководител наблюдава детето в следващите дни, за да се увери как се чувства и при необходимост отново разговаря с него.

4. Реакции, спрямо наблюдателите:

- 4.1 Класният ръководител изтъква тези, които са се намесили в защита ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдеще;
- 4.2 Убеждение за отговори на насилието с думи, търсене на помощ и съобщаване за случая.
- 4.3 Излизане от ситуацията със силата на убеждението и демонстрация на възможностите на интелекта, а не на физическата сила
- 4.4 Класният ръководител насърчава учениците за грижа спрямо тормозеното дете.

VII. Училищна система за насочване към други служби

• Регистриране на ситуации на тормоз

1. Създава се регистър на училището за регистриране на случаи на тормоз между учениците.
2. Всяка ситуация на тормоз се регистрира и описва от учителя, който я е наблюдавал с цел да се проследи развитието на случая във времето и да се планира подходяща интервенция. Регистърът съдържа следните реквизити: „дата”, „участници”, „клас”, „предприети мерки”, „подпис”.
3. Този регистър се съхранява при педагогическия съветник.
4. Класните ръководители следят за вписаните в регистъра случаи и предприемат съответни мерки като взаимодействат с родителите на ученика, с учители и педагогическия съветник.
5. Класните ръководители имат задължението периодично да информират педагогическия съветник за ученици в риск и такива склонни към агресия и прояви на тормоз спрямо другите ученици

6. В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие Координационният съвет предлага на Директора да бъде потърсено съдействие от страна на отдел „Закрила на детето по местоживееене и отдела за „Закрила на детето”, на чиято територия е училището, местните комисии за БППМН, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.

• **Включване на родителите**

1. Във всички случаи е необходимо родителите да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от училището действия за разрешаване на ситуацията;
2. В разговора е важно да се акцентира върху необходимостта родителите да не критикуват другото дете, а да се опитат да погледнат на ситуацията през погледа на другата страна;
3. Родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и negliжирането на другото дете от тяхна страна само ще задълбочат конфликта;
4. От разговора могат да бъдат изведени конкретни договорки кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат;

6. Ресурсна обезпеченост:

6.1 Във връзка с механизма за противодействие на училищния тормоз в СОУ”Ц.Церковски” училищното ръководство осигурява:

Обучение на класните ръководители във формиране на умения за справяне със ситуации на тормоз и агресивно поведение

Подкрепяща мрежа от специалисти в училището, които да удържат ситуации на тормоз

Осигуряване на необходимите материали за обезпечаване информационната дейност във връзка с превенцията на училищния тормоз

ПРЕДСЕДАТЕЛ

НА КООРДИНАЦИОНЕН СЪВЕТ:.....

/Б.Апостолова /